

**"CHO'L QILICHI" YER USTI OPERATSIYASI "CHO'L BO'RONI"
AMALIYOTI DOIRASIDA**

**НАЗЕМНАЯ ОПЕРАЦИЯ "МЕЧ ПУСТЫНИ" В ХОДЕ ОПЕРАЦИИ
"БУРЯ В ПУСТЫНЕ"**

**THE GROUND OPERATION "DESERT SABRE" DURING
OPERATION "DESERT STORM"**

Joldasbayev Majit Muratbaevich

Annotatsiya: Ushbu maqolada 1991-yilda bo'lib o'tgan "Cho'l bo'roni" amaliyoti doirasidagi "Cho'l qilichi" yer usti operatsiyasining strategiyasi, o'tkazilishi va natijalari tahlil qilinadi. Operatsiyaning asosiy maqsadi Iroq armiyasini KXAL hududidan siqib chiqarish va KXALni ozod qilishdan iborat edi. Maqolada harbiy taktikalar, koalitsiya kuchlarining ustunliklari va bu harbiy amaliyotning xalqaro siyosiy oqibatlari yoritilgan.

Аннотация: В статье анализируются стратегия, проведение и результаты наземной операции "Меч пустыни", проведённой в 1991 году в рамках операции "Буря в пустыне". Основной целью операции было вытеснение иракской армии из территории Кувейта и освобождение страны. В статье освещаются военные тактики, преимущества коалиционных сил и международные политические последствия этой военной кампании.

Annotation: This article analyzes the strategy, execution, and outcomes of the 1991 ground operation "Desert Sabre" conducted during Operation "Desert Storm." The main objective was to expel the Iraqi army from Kuwaiti territory and liberate Kuwait. The article highlights military tactics, the advantages of coalition forces, and the international political consequences of this military campaign.

Kalit so'zlar: Fors ko'rfazi urushi, "Cho'l bo'roni", "Cho'l qilichi", yer usti operatsiyasi, Iroq, AQSh, harbiy strategiya.

Keywords: Gulf War, "Desert Storm," "Desert Saber," ground operation, Iraq, USA, military strategy.

Ключевые слова: Война в Персидском заливе, "Буря в пустыне", "Пустынный меч", наземная операция, Ирак, США, военная стратегия.

1990-yil 2-avgustda Iroqning Quvaytga bosqini xalqaro hamjamiyat tomonidan keskin qoralandi. BMTning bir necha rezolyusiyalariga qaramay, Iroq Quvaytdan chiqishdan bosh tortdi. Bu vaziyat AQSh boshchiligidagi koalitsiyaning harbiy aralashuviga olib keldi. 1991-yil 17-yanvarda "Cho'l bo'roni" operatsiyasi boshlandi, uning muhim qismlaridan biri "Cho'l qilichi" yer usti operatsiyasi edi.

"Cho'l bo'roni" operatsiyasi 1991-yil 17-yanvarda boshlanib, 28-fevralda yakunlandi. Operatsiyaning birinchi bosqichi havo hujumlaridan iborat bo'lib, Iroqning harbiy va infratuzilma ob'ektlarini nishonga oldi. Ikkinchi bosqichda yer usti operatsiyalari amalga oshirildi, ularning asosiy qismi "Cho'l qilichi" edi.

"Cho'l qilichi" operatsiyasining maqsadlari va vazifalari "Cho'l qilichi" operatsiyasining asosiy maqsadlari quyidagilar edi: Kuvaytni ozod qilish: Iroq qo'shinlarini Kuvaytdan chiqarish. Iroq armiyasini mag'lub etish: Iroqning janubiy qismlaridagi harbiy quvvatini susaytirish. Mintaqaviy barqarorlikni tiklash: Xorij mintaqasida xavfsizlik va barqarorlikni ta'minlash.

Asosiy bosqichlari va amalga oshirish taktikasi "Cho'l qilichi" operatsiyasi 1991-yil 24-fevralda boshlanib, 28-fevralda yakunlandi. Operatsiya quyidagi bosqichlarni o'z ichiga oldi: Hujumning boshlanishi: 24-fevralda koalitsiya qo'shinlari keng ko'lamli yer usti hujumini boshladi. Iroq mudofaa chiziqlarini buzish: Qo'shinlar Iroqning mudofaa chiziqlarini yengib o'tib, ichki hududlarga kirib bordi. Quvayt poytaxtiga kirish: Koalitsiya qo'shinlari Quvayt shahriga kirib, uni ozod qildi. Iroq qo'shinlarining chekinishi: Iroq qo'shinlari orqaga chekinishga majbur bo'ldi, ko'plab texnika va qurollarni tashlab ketishdi.

. Ishtirok etgan davlatlar va qo'shinlar tarkibi Operatsiyada 30 dan ortiq davlatlar ishtirok etdi. Asosiy qo'shinlar quyidagilardan iborat edi: AQSh: 101-havo-desant diviziyasi, 1-tank diviziyasi va boshqalar. Buyuk Britaniya: 7-bronetank brigadasi. Fransiya: 6-yorug'lik bronetank diviziyasi. Saudiya Arabistoni: Milliy gvardiya va boshqa qo'shinlar.

Texnika va qurollardan foydalanish .

Operatsiyada zamonaviy harbiy texnika va qurollar qo'llanildi: Tanklar: M1 Abrams, Challenger 1, AMX-30 va boshqalar. Vertolyotlar: AH-64 Apache, UH-60 Black Hawk. Havo kuchlari: F-15, F-16, Tornado va boshqalar. Artiliya: M109 gaubisalari, MLRS raketalar tizimi.

Operatsiyaning natijalari va oqibatlari.

Siyosiy oqibatlar: Iroqning mag'lubiyati xalqaro siyosiy muhitda jiddiy o'zgarishlarga olib keldi. Saddam Husayn hokimiyati saqlanib qolgan bo'lsa-da, Iroqqa qarshi iqtisodiy sanksiyalar kuchaytirildi va mamlakat siyosiy izolyasiyaga uchradi. Gumanitar inqiroz: Iroq armiyasining Quvaytdan chekinishi chog'ida "Quvayt neft qurilmalari" yoqib yuborildi. Bu nafaqat iqtisodiy yo'qotishlarga, balki katta ekologik falokatga ham olib keldi. Iroq armiyasining yo'qotishlari: Iroq armiyasi katta yo'qotishlarga uchradi — minglab harbiylar halok bo'ldi, texnika va qurol-yarog'lar yo'q qilindi. Ayniqsa, "O'lgonlar yo'li" (Highway of Death) deb nomlangan shosseda Iroq armiyasining chekinishi chog'ida ko'plab texnika va harbiylar yo'q qilingan. Quvaytning tiklanishi: Quvayt ozod qilingach, mamlakat infratuzilmasi va iqtisodiyotini tiklash ishlari boshlandi. AQSh va G'arb davlatlari Quvaytga iqtisodiy va texnik yordam ko'rsatishdi.

Xulosa

" Cho'l qilichi " operatsiyasi harbiy tarixda strategik va taktik jihatdan muvaffaqiyatli amaliyot sifatida baholanadi. Qisqa vaqt ichida koalitsiya qo'shinlari Kuvaytni ozod qilishga erishdi va Iroq armiyasini yo'qotishga uchratdi. Operatsiyada zamonaviy harbiy texnika va aniq rejalashtirilgan taktikalar samaradorlikni oshirdi. Biroq, bu muvaffaqiyat Iroqdagi siyosiy va gumanitar muammolarni hal qila olmadi. Siyosiy oqibatlar mintaqada uzoq muddatli beqarorlikka va keyinchalik AQShning Iroqqa qo'shimcha harbiy aralashuviga olib keldi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Freedman, L. The Gulf Conflict, 1990–1991: Diplomacy and War in the New World Order.
2. Atkinson, R. Crusade: The Untold Story of the Persian Gulf War.
3. Gordon, M. R., & Trainor, B. E. The Generals' War: The Inside Story of the Conflict in the Gulf.
4. BMT rezolyutsiyalari va rasmiy manbalar.
5. AQSh mudofaa vazirligi hisobotlari.